

شناخت، رفتار، یادگیری

بررسی رابطه خوش‌بینی تحصیلی معلمان و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان با نقش واسطه‌ای هوش هیجانی دبیران مدارس متوسطه دولتی پسرانه شهر کرج

حامد کریمی جوشپهرا^۱، غلامرضا صرامی فروشانی^۲، پروین کدیور^۳، فهیمه رشیدی^۴

۱. کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
۲. استادیار، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
۳. استاد، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.
۴. کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی عمومی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران.

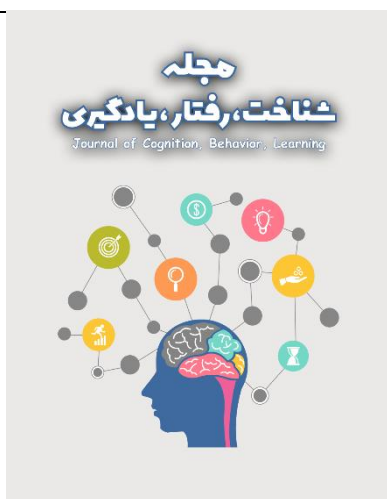
* ایمیل نویسنده مسئول: gholamreza.sarrami@khu.ac.ir

تاریخ چاپ: ۱۴۰۵/۰۳/۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۹/۲۵

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۹/۰۲

تاریخ ارسال: ۱۴۰۴/۰۳/۰۹

شیوه‌نامه استناددهی: کریمی جوشپهرا، حامد، صرامی فروشانی، غلامرضا، کدیور، پروین، و رشیدی، فهیمه. (۱۴۰۵). بررسی رابطه خوش‌بینی تحصیلی معلمان و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان با نقش واسطه‌ای هوش هیجانی دبیران مدارس متوسطه دولتی پسرانه شهر کرج. *شناخت، رفتار، یادگیری*، ۳(۲)، ۱۲-۱.

چکیده

هدف پژوهش بررسی رابطه خوش‌بینی تحصیلی معلمان و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان با نقش واسطه‌ای هوش هیجانی دبیران بود. این پژوهش کاربردی و از نظر روش، توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری شامل ۱۴۲۵ دبیر مدارس متوسطه پسرانه شهر کرج بود که از طریق نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای، ۲۲۰ دبیر و ۱۱۰۰ دانش‌آموز انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه خوش‌بینی تحصیلی ببرد و همکاران (۲۰۱۰) و پرسشنامه هوش هیجانی شات و همکاران (۱۹۹۸) بود که روایی و پایایی آن‌ها تأیید شد (آلفای کرونباخ به ترتیب ۰.۸۷۹ و ۰.۹۱۶). پیشرفت تحصیلی بر اساس معدل سالانه دانش‌آموزان اندازه‌گیری شد. داده‌ها با استفاده از SPSS و آزمون‌های همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون و آزمون‌های میانجی‌گری مورد تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان داد خوش‌بینی تحصیلی معلمان با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنادار دارد. همچنین میان خوش‌بینی تحصیلی و هوش هیجانی نیز رابطه معناداری مشاهده شد. تحلیل ساختاری روابط میانجی‌گری نشان داد که برخی ابعاد هوش هیجانی از جمله به‌کارگیری هیجانی و ادراک هیجانی در ارتباط میان خوش‌بینی تحصیلی و پیشرفت تحصیلی نقش میانجی دارند، در حالی که نظم‌جویی هیجانی چنین نقشی نداشت. علاوه بر این، در ارتباط میان احساس کارآمدی و پیشرفت تحصیلی، تنها هوش هیجانی کلی نقش میانجی ایفا کرد. در ارتباط اعتماد به دانش‌آموزان و والدین با پیشرفت تحصیلی، به‌کارگیری هیجانی میانجی بود، اما سایر ابعاد نقشی نداشتند. در بیشتر مدل‌ها، اثرات تعاملی (تعدیل‌گری) هوش هیجانی و ابعاد آن معنادار نبود. یافته‌ها نشان می‌دهد خوش‌بینی تحصیلی معلمان یکی از عوامل مهم ارتقای پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است و هوش هیجانی می‌تواند در برخی مسیرها این اثر را تقویت کند. این نتایج ضرورت توجه به برنامه‌های توانمندسازی هیجانی و تقویت نگرش‌های مثبت در معلمان را برجسته می‌سازد.

کلیدواژه‌گان: خوش‌بینی تحصیلی؛ هوش هیجانی؛ پیشرفت تحصیلی؛ معلمان؛ دانش‌آموزان

Cognition, Behavior, Learning

The Relationship Between Teachers' Academic Optimism and Students' Academic Achievement: The Mediating Role of Teachers' Emotional Intelligence in Public Boys' Secondary Schools in Karaj

Hamed Karami Jobshahr¹, Gholamreza Sarami Foroushani^{2*}, Parvin Kadivar³, Fahimeh Rashidi⁴

1. MA, Department of Educational Psychology, Kharazmi University, Tehran, Iran

2. Assistant Professor, Department of Educational Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran.

3. Professor, Department of Educational Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran.

4. MA, Department of General Psychology, Semnan University, Semnan, Iran

*Corresponding Author's Email: gholamreza.sarrami@khu.ac.ir

Submit Date: 2025-05-30

Revise Date: 2025-11-23

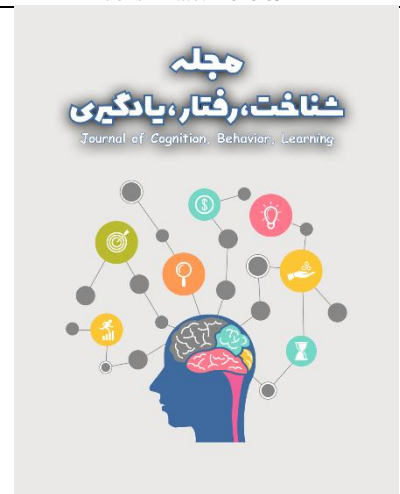
Accept Date: 2025-12-16

Publish Date: 2026-05-22

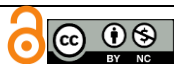
Abstract

This study aimed to investigate the relationship between teachers' academic optimism and students' academic achievement, focusing on the mediating role of teachers' emotional intelligence. This applied, descriptive–correlational study targeted all 1,425 teachers in boys' secondary public schools in Karaj. Using multistage cluster sampling, 220 teachers and 1,100 students were selected. Data were collected through the Academic Optimism Questionnaire (Beard et al., 2010) and the Emotional Intelligence Scale (Schutte et al., 1998), both demonstrating strong reliability (Cronbach's alpha of 0.879 and 0.916). Students' academic achievement was assessed through their annual grade point averages. Data analysis was conducted in SPSS using Pearson correlations, regression modeling, and mediation testing within a structural framework. Results indicated a significant positive relationship between teachers' academic optimism and students' academic achievement. Academic optimism was also significantly associated with emotional intelligence. Structural mediation analyses demonstrated that emotional utilization and emotional perception significantly mediated the relationship between academic optimism and student achievement, whereas emotional regulation did not. In examining the link between teachers' sense of efficacy and student achievement, only overall emotional intelligence served as a mediator. For the relationship between trust in students/parents and academic achievement, emotional utilization acted as a mediator, while other emotional intelligence components showed no mediating effect. Most interaction terms testing moderation effects were not significant. The findings highlight academic optimism as a meaningful predictor of student achievement and suggest that emotional intelligence strengthens this relationship in specific pathways. These results emphasize the importance of developing teachers' emotional competencies and fostering positive academic beliefs within school environments.

Keywords: *Academic optimism; Emotional intelligence; Academic achievement; Teachers; Students*

How to cite: Karami Jobshahr, H., Sarami Foroushani, Gh., Kadivar, P., Rashidi, F. (2026). The Relationship Between Teachers' Academic Optimism and Students' Academic Achievement: The Mediating Role of Teachers' Emotional Intelligence in Public Boys' Secondary Schools in Karaj. *Cognition, Behavior, Learning*, 3(2), 1-12.

© 2026 the authors. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

مقدمه

در دهه‌های اخیر، گفتمان‌های آموزشی و روان‌شناختی بیش از هر زمان دیگری بر این واقعیت تأکید کرده‌اند که موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان صرفاً محصول ظرفیت شناختی یا کیفیت برنامه درسی نیست، بلکه در بستر پیچیده‌ای از عوامل عاطفی، انگیزشی، اجتماعی و نهادی شکل می‌گیرد. در میان این عوامل، خوش‌بینی تحصیلی معلمان و هوش هیجانی آنان جایگاهی ویژه یافته‌اند؛ چراکه هر دو سازه نه فقط بر کیفیت تدریس اثر می‌گذارند، بلکه در شکل‌دهی به جو روانی کلاس، انگیزش تحصیلی، پیوندهای یادگیری و تاب‌آوری آموزشی دانش‌آموزان نقشی بنیادین دارند. خوش‌بینی تحصیلی، بر اساس ادبیات نوظهور، نوعی نگرش مثبت و نظام‌مند معلم نسبت به توانایی خود، ظرفیت‌های آموزشگاه و قابلیت‌های دانش‌آموزان برای پیشرفت است. این نگرش در سطحی عمیق‌تر برخاسته از اعتماد، باور به کارآمدی فردی و جمعی و تأکید بر یادگیری است که می‌تواند همسویی روانی و رفتاری معلمان با اهداف آموزشی را بهبود بخشد (Parish, 2021; Scott et al., 2023). پژوهش‌هایی که در محیط‌های مدرسه‌ای متفاوت انجام شده‌اند نشان می‌دهند که خوش‌بینی تحصیلی، حتی در بافت‌های پرسترس و کم‌منبع، قادر است موفقیت تحصیلی را از طریق افزایش انسجام آموزشی و ایجاد انتظارات مثبت تقویت کند (Sacco, 2023; Smith, 2023). افزایش دامنه پژوهش‌های اخیر نیز نشان می‌دهد که خوش‌بینی تحصیلی نه تنها بر رفتارهای حرفه‌ای معلمان اثرگذار است، بلکه با اشتیاق شغلی، مشارکت حرفه‌ای و فرایندهای رشد حرفه‌ای آنان پیوندی معنادار دارد (Shahbazi et al., 2023; YalÇIn, 2022).

رشد توجه به سازه خوش‌بینی تحصیلی در ایران و جهان، اهمیت مطالعه عمیق‌تر روابط چندبعدی آن را دوچندان ساخته است. برای نمونه، پژوهش‌های انجام‌شده در مدارس ایران نشان داده‌اند که خوش‌بینی تحصیلی معلمان عامل کلیدی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان است و از طریق تأثیرگذاری بر عواطف، رابطه معلم-دانش‌آموز، کیفیت تعاملات والدین و احساس کارآمدی می‌تواند مسیر پیشرفت تحصیلی را هموار سازد (Panahi et al., 2023; Qanberlo & Gholamali Lavasani, 2014). یافته‌های بین‌المللی نیز بر این نکته تأکید دارند که خوش‌بینی تحصیلی دارای اثرات غیرمستقیم پیچیده‌ای است و می‌تواند از طریق سازه‌های واسطه‌ای متعددی همچون هویت تحصیلی، درگیری آموزشی، سبک اسنادی و شکل‌گیری چشم‌انداز پیشرفت عمل کند (Lotfi & Ashouri, 2023a, 2023b; Manlangit & Atienzar, 2023). این طیف گسترده از ارتباطات ضمنی نشان می‌دهد که خوش‌بینی تحصیلی نه به‌عنوان یک ویژگی ساده فردی، بلکه به‌عنوان یک سازه چندلایه و تعاملی باید مورد بررسی قرار گیرد.

در میان متغیرهای میانجی احتمالی، هوش هیجانی به‌طور خاص جایگاه برجسته‌ای یافته است. از دیدگاه روان‌شناسی مثبت و نظریه‌های هیجان، هوش هیجانی شامل توانایی فرد برای درک، تنظیم و بهره‌گیری سازنده از هیجانات است؛ توانایی‌ای که در محیط‌های آموزشی، نقش بی‌بدیل آن در حل تعارضات، ارتقای انگیزش، کنترل فشارهای کاری و تسهیل یادگیری به اثبات رسیده است. پژوهش‌های متعددی نشان داده‌اند که هوش هیجانی با دستاوردهای تحصیلی رابطه دارد و از طریق بهبود راهبردهای مقابله‌ای، ارتقای خودنظم‌دهی و تقویت تعاملات اجتماعی در مسیر موفقیت تحصیلی نقش ایفا می‌کند (Suardi Wekke et al., 2022; Yusnan, 2024). همچنین، یافته‌ها نشان داده‌اند که دانش‌آموزان دارای هوش هیجانی بالا معمولاً در تصمیم‌گیری، حل مسئله، مدیریت زمان و مشارکت اجتماعی عملکرد بهتری دارند که خود موجب افزایش پیشرفت تحصیلی می‌شود (Augusto-Landa et al., 2011; Usán et al., 2022).

هوش هیجانی علاوه بر دانش‌آموزان، در سطح معلمان نیز اهمیت مضاعفی دارد؛ زیرا معلمانی که توانایی مدیریت هیجان‌های خود را دارند قادرند فضای آموزشی باثبات‌تری ایجاد کنند، تعارضات را کاهش دهند، حمایت عاطفی بیشتری ارائه دهند و در نتیجه، بستر رشد تحصیلی مطلوب‌تری برای دانش‌آموزان فراهم آورند (Fadahunsi et al., 2025; Rahman & Nasrullah, 2024). چرایی این موضوع را می‌توان در ارتباط مستقیم هوش هیجانی با کارآمدی شخصی، سبک‌های مقابله‌ای و اعتماد آموزشی جستجو کرد؛ عواملی که شکل‌دهنده خوش‌بینی تحصیلی هستند. به‌بیان دیگر، هوش هیجانی می‌تواند تقویت‌کننده یا تسهیل‌کننده خوش‌بینی تحصیلی باشد و معلمان دارای هوش هیجانی

بالا معمولاً دیدگاه مثبت‌تر، آرامش هیجانی بیشتر و توانایی بهتری در مدیریت موقعیت‌های دشوار دارند (Hwang & Kim, 2023; Shirzad et al., 2024).

از سوی دیگر، خوش‌بینی تحصیلی و هوش هیجانی به‌عنوان دو سازه مرتبط، می‌توانند در قالب مدل‌های روان‌شناختی مکمل عمل کنند. به‌عنوان مثال، معلمانی که ادراک هیجانی قوی‌تری دارند احتمالاً بهتر می‌توانند احساسات دانش‌آموزان را درک کنند و از این جهت، اعتماد متقابل و انگیزش یادگیری را افزایش دهند؛ این فرایند می‌تواند به افزایش مؤلفه اعتماد، یکی از پایه‌های خوش‌بینی تحصیلی، منجر شود. همچنین، توانایی تنظیم هیجانات می‌تواند نقش تقویت‌کننده‌ای در احساس کارآمدی معلم داشته باشد، زیرا معلمان با تنظیم هیجان‌های خود، در موقعیت‌های دشوار آرامش بیشتری داشته و اقدامات حرفه‌ای سنجیده‌تری انجام می‌دهند (Haseli Songhori & Salamti, 2024). از این منظر، رابطه خوش‌بینی تحصیلی و پیشرفت تحصیلی بدون توجه به نقش واسطه‌ای یا مداخله‌ای هوش هیجانی نمی‌تواند به‌صورت کامل تبیین شود.

پژوهش‌های اخیر این پیچیدگی رابطه‌ای را تأیید و ضرورت بررسی مدل‌های چندمسیره را برجسته کرده‌اند. برای نمونه، برخی مطالعات ثابت کرده‌اند که هوش هیجانی می‌تواند به‌عنوان میانجی میان سرمایه روان‌شناختی و عملکرد تحصیلی عمل کند و از این طریق، در افزایش انگیزش، تعهد و خودپنداره مثبت دانش‌آموزان مؤثر باشد (Almurumudhe et al., 2024; Salari Chineh Parvin, 2024). یافته‌های مشابهی نیز نشان می‌دهد که سرمایه روان‌شناختی و حمایت تحصیلی از طریق سازوکارهایی چون خودکارآمدی، امید و خوش‌بینی، عملکرد تحصیلی را تحت تأثیر قرار می‌دهند و هوش هیجانی یکی از مولفه‌های کلیدی این سازوکارهاست (Haseli Songhori & Salamti, 2024; Yusnan, 2024).

در همین راستا، خوش‌بینی تحصیلی نیز می‌تواند فراتر از یک متغیر مستقل، نقش واسطه‌ای یا تعدیل‌کننده میان عوامل انگیزشی و عملکرد تحصیلی داشته باشد. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که خوش‌بینی تحصیلی سطح هدف‌گذاری پیشرفت، هویت تحصیلی، و میزان مشارکت دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد و این سازوکارها مستقیماً بر دستاوردهای تحصیلی اثر می‌گذارند (Lotfi & Ashouri, 2023a; Panahi et al., 2023). همچنین، نتایج بررسی‌های انجام‌شده در حوزه رشد حرفه‌ای معلمان نشان می‌دهد که خوش‌بینی تحصیلی موجب افزایش مشارکت در توسعه حرفه‌ای و ارتقای اعتماد معلم به توانایی‌های شخصی و سازمانی می‌شود (Scott et al., 2023; Shahbazi et al., 2023).

پژوهش‌های جدید ابعاد گسترده‌تری از این روابط را آشکار ساخته‌اند. برای مثال، مشخص شده است که خوش‌بینی تحصیلی معلمان نقش مهمی در کاهش نابرابری‌های آموزشی دارد و در محیط‌های کم‌برخوردار، موجب افزایش انگیزش و تاب‌آوری تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود (Sacco, 2023; Smith, 2023). همچنین، برخی مطالعات نشان داده‌اند که آموزش مداخلات شناختی و بازآموزی اسنادی می‌تواند خوش‌بینی تحصیلی معلمان و در نتیجه عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان را بهبود بخشد (Shirzad et al., 2024).

از سوی دیگر، هوش هیجانی در تعامل با سازه‌های دیگری مانند خودکارآمدی، امید و حمایت تحصیلی، پیش‌بینی‌کننده قوی عملکرد است، و نقش برجسته آن در فرایندهای شناختی-هیجانی تأیید شده است (Rahman & Nasrullah, 2024; Usán et al., 2022). این موضوع به‌ویژه در محیط‌هایی که فشارهای تحصیلی و اجتماعی بالا هستند اهمیت بیشتری دارد، زیرا هوش هیجانی عاملی است که میزان تاب‌آوری تحصیلی دانش‌آموز را تعیین می‌کند و همواره در بالا بردن انگیزش و کیفیت یادگیری مؤثر است (Fadahunsi et al., 2025; Hwang & Kim, 2023).

با توجه به مجموع این شواهد، بررسی رابطه میان خوش‌بینی تحصیلی و پیشرفت تحصیلی بدون در نظر گرفتن نقش میانجی یا مکمل هوش هیجانی منجر به تصویری ناقص از سازوکارهای روان‌شناختی مؤثر در یادگیری می‌شود. ساختار نظام آموزشی، پیچیدگی تعاملات عاطفی-شناختی و ضرورت توجه به توسعه حرفه‌ای معلمان ایجاب می‌کند که مدل‌های چندسطحی و مبتنی بر ترکیب سازه‌ها مورد مطالعه قرار گیرند.

پژوهش حاضر، در امتداد این ادبیات، می‌کوشد شکاف موجود را با تحلیل هم‌زمان سه سازه خوش‌بینی تحصیلی، هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی پُر کند و تصویری دقیق‌تر از روابط مستقیم و غیرمستقیم میان آن‌ها ارائه دهد. بر این اساس، هدف این مطالعه بررسی رابطه خوش‌بینی تحصیلی معلمان و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان با نقش واسطه‌ای هوش هیجانی است.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نوع کاربردی و با رویکرد توصیفی-همبستگی انجام شده است و هدف آن بررسی رابطه میان خوش‌بینی تحصیلی معلمان و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان با نقش میانجی هوش هیجانی دبیران مدارس متوسطه است. جامعه پژوهش شامل تمامی معلمان شاغل در مدارس متوسطه پسرانه دولتی شهر کرج بود که مجموعاً ۱۴۲۵ نفر را دربر می‌گرفت. برای دستیابی به نمونه‌ای نماینده، روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای به کار گرفته شد؛ به این صورت که ابتدا مناطق آموزش و پرورش انتخاب شدند، سپس مدارس در هر منطقه به‌عنوان خوشه انتخاب گردید و پس از آن معلمان به‌صورت تصادفی از میان مدارس منتخب برگزیده شدند. در نهایت ۲۲۲ نفر از معلمان در پژوهش مشارکت کردند. این حجم نمونه با توجه به مدل تحلیلی پژوهش و توصیه‌های موجود در زمینه تحلیل معادلات ساختاری مناسب ارزیابی شد. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی معلمان شامل جنسیت، سن، سطح تحصیلات، سابقه خدمت و نوع استخدام نیز برای تبیین دقیق‌تر ترکیب نمونه جمع‌آوری شد که بر اساس آن اکثریت نمونه را معلمان مرد، گروه سنی ۳۰ تا ۴۰ سال، سطح تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد، و سابقه کاری بیش از ۱۰ سال تشکیل می‌دادند.

گردآوری داده‌ها با استفاده از سه ابزار استاندارد انجام گرفت. برای سنجش خوش‌بینی تحصیلی معلمان از پرسشنامه استاندارد بیرد و همکاران استفاده شد که سه مؤلفه اساسی آن یعنی کارآمدی معلم، اعتماد به دانش‌آموزان و والدین، و تأکید بر آموزش را اندازه‌گیری می‌کند. این ابزار پیش‌تر در پژوهش‌های داخلی و خارجی به‌طور گسترده مورد استفاده قرار گرفته و روایی سازه و پایایی آن تأیید شده است. برای سنجش هوش هیجانی معلمان از مقیاس شات و همکاران بهره گرفته شد که عناصر ادراک هیجانی، تنظیم هیجان و به‌کارگیری هیجان را ارزیابی می‌کند و یکی از معتبرترین ابزارهای مورد استفاده در سنجش هوش هیجانی در محیط‌های آموزشی است. پایایی هر دو پرسشنامه بر اساس آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر مطلوب گزارش شد و نشان داد که ابزارها از انسجام درونی مناسبی برخوردارند. متغیر پیشرفت تحصیلی بر اساس معدل سالانه دانش‌آموزان همان کلاس‌های تحت تدریس معلمان شرکت‌کننده اندازه‌گیری شد تا ارتباط میان ویژگی‌های روان‌شناختی معلمان و پیامدهای واقعی تحصیلی دانش‌آموزان با دقت بیشتری بررسی شود. تمام ابزارها به‌صورت حضوری در مدارس و با هماهنگی اداره آموزش و پرورش تکمیل شدند.

برای تحلیل داده‌ها از ترکیبی از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی استفاده شد. در ابتدا شاخص‌های توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار، فراوانی و درصدها محاسبه شدند تا تصویری روشن از ویژگی‌های نمونه به‌دست آید. سپس برای بررسی ارتباط میان متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. در ادامه برای آزمون مدل مفهومی پژوهش و تحلیل روابط مستقیم و غیرمستقیم میان خوش‌بینی تحصیلی، هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی، از تحلیل مسیر و مدل‌سازی معادلات ساختاری بهره گرفته شد. ضرایب معناداری، مقادیر R^2 و شاخص‌های برازش مدل برای ارزیابی کیفیت مدل اندازه‌گیری و مدل ساختاری مورد استفاده قرار گرفتند. همچنین برای بررسی نقش میانجی، از رویکرد بوت‌استرپ در مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد تا معناداری مسیرهای غیرمستقیم با دقت بیشتری تعیین شود. تحلیل‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و در صورت نیاز نرم‌افزارهای تخصصی تحلیل ساختاری انجام شدند تا نتایج پژوهش با دقت و اعتبار آماری مناسب گزارش شوند.

یافته‌ها

در داده‌های جمعیت‌شناختی این پژوهش، از میان ۲۲۲ شرکت‌کننده ۱۷۲ نفر مرد (۷۷٫۵ درصد) و ۵۰ نفر زن (۲۲٫۵ درصد) بودند و مجموع درصد تجمعی جنسیت به ۱۰۰ درصد رسید. در مورد سن، تعداد ۲۷ نفر (۱۲٫۲ درصد) در بازه ۲۰ تا ۳۰ سال، ۱۰۴ نفر (۴۶٫۸ درصد) در بازه ۳۰ تا ۴۰ سال و ۹۱ نفر (۴۱ درصد) در گروه بالای ۴۰ سال قرار داشتند و درصد تجمعی این بخش نیز ۱۰۰ درصد را تشکیل می‌دهد. از نظر

تحصیلات، ۸ نفر (۳،۶ درصد) دیپلم، ۳۲ نفر (۱۴،۴ درصد) فوق دیپلم، ۹۷ نفر (۴۳،۷ درصد) کارشناسی و ۸۵ نفر (۳۸،۳ درصد) کارشناسی ارشد و بالاتر داشتند. بررسی سابقه کاری نشان داد که ۱۴ نفر (۶،۳ درصد) کمتر از پنج سال سابقه، ۵۴ نفر (۲۴،۳ درصد) بین پنج تا ده سال، ۱۰۹ نفر (۴۹،۱ درصد) بین ده تا پانزده سال و ۴۵ نفر (۲۰،۳ درصد) بیش از پانزده سال سابقه داشتند که درصد تجمعی این طبقه بندی نیز به ۱۰۰ درصد رسید. در نهایت، در خصوص نوع استخدام، ۱۸۴ نفر (۸۲،۹ درصد) رسمی و ۳۸ نفر (۱۷،۱ درصد) قراردادی بودند که مجموع این مقدار نیز ۱۰۰ درصد را شامل می شود. این ترکیب نشان دهنده تنوع مناسب شرکت کنندگان از نظر جنسیت، سن، تحصیلات، سابقه خدمت و وضعیت استخدامی است.

جدول ۱. آماره های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
هوش هیجانی	۴.۳۴	۰.۴۶	-۰.۴۷	۰.۹۸
پیشرفت تحصیلی	۴.۳۰	۰.۴۴	-۰.۰۱	۰.۹۹
خوش بینی تحصیلی	۴.۳۱	۰.۵۱	-۰.۴۷	۰.۵۵

نتایج جدول ۱ نشان می دهد که میانگین متغیرهای پژوهش از جمله هوش هیجانی، پیشرفت تحصیلی و خوش بینی تحصیلی همگی در سطح نسبتاً بالایی قرار دارند و نزدیک به مقدار ۴ هستند که بیانگر وضعیت مطلوب این متغیرها در میان پاسخ دهندگان است. مقدار انحراف معیار پایین در همه متغیرها نشان می دهد که پراکنش پاسخ ها نسبتاً کم بوده و شرکت کنندگان پاسخ هایی همگن ارائه کرده اند. مقادیر چولگی منفی در متغیرهای هوش هیجانی و خوش بینی حاکی از تمایل پاسخ ها به سمت مقادیر بالاتر است، در حالی که پیشرفت تحصیلی تقریباً بدون چولگی گزارش شده است. مقادیر کشیدگی نیز نشان می دهد که پراکندگی داده ها در همه متغیرها اندکی بیش از حالت نرمال است، اما همچنان در دامنه قابل قبول قرار دارد. این نتایج در مجموع دلالت بر توزیع مناسب داده ها و امکان انجام تحلیل های استنباطی با اطمینان آماري دارد.

نتایج آزمون مفروضه های پژوهش نشان داد که تمامی پیش فرض های لازم برای انجام تحلیل های رگرسیونی و مدل سازی معادلات ساختاری رعایت شده اند؛ بدین معنا که نرمال بودن توزیع داده ها با توجه به مقادیر چولگی و کشیدگی در محدوده قابل قبول تأیید شد، همخطی چندگانه میان متغیرهای مستقل مشاهده نشد و مقادیر تلورانس و VI F در دامنه مطلوب قرار داشت، استقلال خطاها از طریق شاخص دوربین-واتسون تأیید شد و نتایج نشان داد که واریانس باقیمانده ها از همگنی برخوردار است. همچنین بررسی نمودار پراکنش باقیمانده ها بیانگر توزیع تصادفی آن ها بود که فرض خطی بودن رابطه میان متغیرها را تأیید می کند. به طور کلی، مجموعه این شواهد نشان می دهد که داده ها از کیفیت لازم برای اجرای تحلیل های پیشرفته برخوردار بوده و مفروضه های زیربنایی مدل در این پژوهش نقض نشده اند.

جدول ۲. آزمون واسطه گری به کارگیری هیجانی در ارتباط بین خوش بینی تحصیلی و پیشرفت تحصیلی

مراحل	ضریب غیراستاندارد	خطای استاندارد	ضریب استاندارد	t	p
خوش بینی تحصیلی با پیشرفت تحصیلی	-۰.۰۹۶	۰.۰۳۷	-۰.۲۰۴	-۲.۵۹۱	۰.۰۱۰
خوش بینی تحصیلی با به کارگیری هیجانی	۰.۴۴۷	۰.۰۶۴	۰.۴۴۲	۷.۰۰۲	۰.۰۰۰۱
به کارگیری هیجانی با پیشرفت تحصیلی	۰.۱۲۳	۰.۰۳۹	۰.۲۷۵	۳.۱۴۷	۰.۰۰۲
خوش بینی تحصیلی با پیشرفت تحصیلی بدون واسطه	-۰.۱۳۵	۰.۰۴۰	-۰.۲۹۳	-۳.۳۴۷	۰.۰۰۱

نتایج جدول ۲ نشان می دهد که به کارگیری هیجانی نقش میانجی معناداری در رابطه میان خوش بینی تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دارد. مسیر مستقیم خوش بینی تحصیلی به پیشرفت تحصیلی در مرحله اول معنادار و منفی است، اما زمانی که متغیر میانجی وارد مدل می شود، اثر مستقیم خوش بینی تحصیلی کاهش یافته و همچنان منفی و معنادار باقی می ماند که بیانگر وقوع واسطه گری نسبی است. همچنین خوش بینی تحصیلی اثر مثبت و بسیار معناداری بر به کارگیری هیجانی دارد و به کارگیری هیجانی نیز به طور مثبت و معنادار پیشرفت تحصیلی

را پیش‌بینی می‌کند. مقادیر t در همه مسیرهای اصلی بالاتر از حد آستانه ۱,۹۶ هستند و سطوح معناداری نیز نشان‌دهنده استحکام روابط میان متغیرهاست. این نتایج نشان می‌دهد که بخشی از تأثیر خوش‌بینی تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی از طریق تقویت توانایی معلم در به‌کارگیری هیجانات به‌صورت سازنده صورت می‌گیرد و همین فرآیند سبب افزایش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که خوش‌بینی تحصیلی معلمان با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری دارد و این رابطه در برخی مسیرها با هوش هیجانی معلمان میانجی‌گری می‌شود. این یافته‌ها با ادبیات پژوهشی جهانی همسوست و بر نقش نگرش‌های مثبت، انتظارات سازنده و اعتماد آموزشی در ارتقای عملکرد تحصیلی تأکید دارد. راستای این نتایج، مطالعات متعددی در محیط‌های آموزشی مختلف گزارش کرده‌اند که خوش‌بینی تحصیلی یکی از مولفه‌های کلیدی کیفیت تدریس، انگیزش یادگیری و مشارکت تحصیلی است (Parish, 2021; Scott et al., 2023). پژوهش Sacco نیز نشان داد که حتی در مدارس کم‌برخوردار، خوش‌بینی تحصیلی می‌تواند اثرات منفی شرایط اجتماعی-اقتصادی را تعدیل کرده و پیامدهای تحصیلی را بهبود بخشد (Sacco, 2023). همچنین، یافته Smith تأیید می‌کند که خوش‌بینی تحصیلی معلمان به‌عنوان یک سازه روان‌شناختی نهادی، رابطه معناداری با کاهش شکاف عملکردی در مدارس دارد (Smith, 2023). انسجام این یافته‌ها با نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که خوش‌بینی تحصیلی یک متغیر اثرگذار در کیفیت یادگیری و پیشرفت دانش‌آموزان است، و می‌توان آن را یک عامل پایدار و قابل ارتقا در محیط‌های آموزشی دانست.

یافته دیگر این پژوهش نشان داد که هوش هیجانی معلمان در برخی مسیرها نقش میانجی مؤثر میان خوش‌بینی تحصیلی و پیشرفت دانش‌آموزان دارد؛ به‌ویژه مؤلفه‌های ادراک هیجانی و به‌کارگیری هیجان توانستند تأثیر خوش‌بینی تحصیلی را بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تبیین کنند. این روند کاملاً منطبق بر ادبیات نظری و تجربی است. بررسی‌های انجام‌شده در حوزه روان‌شناسی عاطفی نشان می‌دهد که هوش هیجانی معلمان نقشی کلیدی در شکل‌دهی محیط آموزشی ایمن، حمایتگر و انگیزشی دارد (Augusto-Landa et al., 2011). مطالعه Suardi Wekke نیز نشان داد که هوش هیجانی به‌طور مستقیم با عملکرد تحصیلی در ارتباط است و دانشجویان با توانایی بالای تنظیم هیجان، عملکرد تحصیلی بهتری نشان می‌دهند (Suardi Wekke et al., 2022). یافته Yusnan نیز تأیید می‌کند که هوش هیجانی نقش مهمی در کیفیت یادگیری، خودنظم‌دهی و انگیزش تحصیلی دارد (Yusnan, 2024). علاوه بر این، پژوهش Usán نشان داد که ترکیبی از خوش‌بینی، خودکارآمدی و توانایی‌های هیجانی می‌تواند عملکرد تحصیلی را پیش‌بینی کند (Usán et al., 2022). همسویی نتایج حاضر با این مجموعه تحقیقات نشان می‌دهد که هوش هیجانی معلمان به‌عنوان یک متغیر زیربنایی، کیفیت اثرگذاری خوش‌بینی تحصیلی بر دانش‌آموزان را تقویت می‌کند.

این پژوهش همچنین نشان داد که مؤلفه تنظیم هیجان در برخی مسیرهای میانجی‌گری نقش معناداری نداشت. این یافته در نگاه نخست ممکن است در تضاد با برخی پژوهش‌ها به نظر برسد، زیرا تنظیم هیجان معمولاً در ادبیات به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های مهم هوش هیجانی معرفی می‌شود. اما بررسی دقیق‌تر نشان می‌دهد که در زمینه آموزشی، کارکردهای اجتماعی و ارتباطی هوش هیجانی—یعنی ادراک و به‌کارگیری هیجانی—بیش از تنظیم هیجان در فرایندهای یاددهی-یادگیری نقش ایفا می‌کنند. این موضوع در پژوهش Hwang نیز مشاهده شده است؛ او نشان داد که ادراک هیجانی و خوش‌بینی، بیشتر از تنظیم هیجان، بر تاب‌آوری تحصیلی دانشجویان اثر دارد (Hwang & Kim, 2023). بنابراین، یافته‌های پژوهش حاضر ناسازگار با ادبیات نیست، بلکه تأکید می‌کند که در بافت مدرسه‌ای، جنبه‌های اجتماعی-تعاملی هوش هیجانی نقش پررنگ‌تری در اثرگذاری بر عملکرد تحصیلی دارند.

در بخش دیگری از نتایج، مشخص شد که خوش‌بینی تحصیلی از طریق افزایش اعتماد معلم به دانش‌آموزان و تلاش‌های آموزشی آنان باعث تقویت انگیزش و رویکردهای یادگیری در کلاس می‌شود؛ موضوعی که به‌طور گسترده در آثار Lotfi و Ashouri اشاره شده است. آنها نشان دادند که خوش‌بینی تحصیلی از طریق هویت تحصیلی، درگیری آموزشی و جهت‌گیری هدف تأثیر غیرمستقیم بر عملکرد دانش‌آموز دارد

(Lotfi & Ashouri, 2023a, 2023b). مطالعه Panahi نیز به سازوکاری مشابه اشاره دارد و نشان می‌دهد که خوش‌بینی تحصیلی، امید تحصیلی را تقویت کرده و از این طریق موجب افزایش انگیزش می‌شود (Panahi et al., 2023). این یافته‌ها با نتایج حاضر همسو است و نشان می‌دهد که خوش‌بینی تحصیلی نه تنها بر پیامدهای شناختی اثرگذار است، بلکه در شکل‌گیری انگیزش و نگرش‌های یادگیری نیز نقشی اساسی دارد.

مطالعات جدید، نقش متغیرهای روان‌شناختی دانشگاهی همچون سرمایه روان‌شناختی و درگیری تحصیلی را نیز در ارتباط با هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی بررسی کرده‌اند. یافته‌های Haseli Songhori نشان می‌دهد که سرمایه روان‌شناختی می‌تواند رابطه حمایت تحصیلی و درگیری تحصیلی را میانجی‌گری کند و نقش مهمی در کیفیت یادگیری داشته باشد (Haseli Songhori & Salamti, 2024). از طرفی، پژوهش Almurumudhe ثابت کرده است که خودکارآمدی و عزت نفس نقش‌های مهمی در عملکرد تحصیلی دارند و هوش هیجانی می‌تواند این روابط را تقویت کند (Almurumudhe et al., 2024). این نتایج از نظر نظری با یافته‌های مطالعه حاضر سازگار است که نشان می‌دهد هوش هیجانی معلمان یکی از سازوکارهای روان‌شناختی کلیدی در تقویت اثرگذاری خوش‌بینی تحصیلی است.

پژوهش Shahbazi نیز نشان داده است که مؤلفه‌های برنامه درسی پنهان نقش معناداری در شکل‌گیری خوش‌بینی تحصیلی دارند و این خوش‌بینی از طریق رویکردهای مدرسه‌ای منجر به افزایش مشارکت تحصیلی می‌شود (Shahbazi et al., 2023). این موضوع با نتایج پژوهش Manlangit همسو است که نشان داد معلمانی با خوش‌بینی تحصیلی بالا رفتارهای پرورش‌دهنده خلاقیت بیشتری دارند (Manlangit & Atienzar, 2023). همچنین یافته Shirzad نشان داد که مداخلات بازآموزی اسنادی می‌تواند خوش‌بینی تحصیلی را افزایش دهد (Shirzad et al., 2024). بنابراین، خوش‌بینی تحصیلی علاوه بر تأثیرگذاری بر عملکرد تحصیلی، یک سازه قابل‌تغییر است و می‌تواند از طریق مداخلات روان‌شناختی و آموزشی ارتقا یابد.

در مجموع، نتایج پژوهش حاضر با طیف گسترده‌ای از پژوهش‌های تجربی همسو است و تأکید می‌کند که خوش‌بینی تحصیلی و هوش هیجانی دو سازه کلیدی در شکل‌دهی کیفیت تدریس، انگیزش تحصیلی و موفقیت آموزشی هستند. خوش‌بینی تحصیلی معلمان با ایجاد انتظارات مثبت، تقویت اعتماد و افزایش احساس کارآمدی، یک بستر روانی-تعاملی مطلوب برای یادگیری ایجاد می‌کند. هوش هیجانی نیز با بهبود تعاملات، مدیریت هیجان و پردازش اجتماعی معلم، شرایط لازم برای ترجمه خوش‌بینی تحصیلی به پیشرفت واقعی دانش‌آموز را فراهم می‌آورد. بنابراین، ترکیب این دو سازه نقش اساسی در تبیین تفاوت‌های عملکردی در سیستم آموزشی دارد و تداوم پژوهش در این حوزه می‌تواند زمینه‌ساز طراحی مداخلات کارآمد برای افزایش پیشرفت تحصیلی باشد.

یکی از محدودیت‌های اصلی این پژوهش، استفاده از روش خودگزارشی در جمع‌آوری داده‌هاست که ممکن است تحت تأثیر سوگیری‌های پاسخ‌دهی قرار گیرد. همچنین، انجام پژوهش در یک منطقه جغرافیایی مشخص تعمیم‌پذیری نتایج را محدود می‌کند. محدودیت دیگر این است که پژوهش حاضر عوامل نهادی، فرهنگی و سازمانی مدرسه را که می‌توانند بر ارتباط میان خوش‌بینی تحصیلی، هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی اثر بگذارند، وارد مدل نکرده است.

پژوهش‌های آینده می‌توانند متغیرهای دیگری مانند تاب‌آوری تحصیلی، شایستگی ارتباطی، فرسودگی شغلی معلمان یا ویژگی‌های شخصیتی را در مدل وارد کنند تا تبیین جامع‌تری از روابط ارائه شود. همچنین پیشنهاد می‌شود مطالعات طولی انجام شود تا روند تغییرات خوش‌بینی تحصیلی و هوش هیجانی در طول زمان بررسی گردد. انجام پژوهش‌های کیفی نیز می‌تواند درک عمیق‌تری از تجربه زیسته معلمان در زمینه خوش‌بینی و روابط عاطفی کلاس فراهم کند.

پیشنهاد می‌شود دوره‌های آموزشی ویژه برای تقویت هوش هیجانی معلمان طراحی شود و در برنامه‌های ضمن خدمت قرار گیرد. همچنین مدارس می‌توانند برنامه‌هایی برای ایجاد فرهنگ سازمانی مبتنی بر اعتماد، حمایت آموزشی و نگرش‌های مثبت اجرا کنند. فراهم کردن فضای

گفت‌وگو و بازاندیشی برای معلمان در زمینه تجربه‌های عاطفی و شناختی کلاس نیز می‌تواند به ارتقای خوش‌بینی تحصیلی و کیفیت تدریس منجر شود.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

Extended Abstract

Introduction

Recent educational research increasingly emphasizes the interplay of emotional, motivational, and interpersonal factors in shaping students' academic progress. Among these factors, teachers' academic optimism has emerged as a particularly strong predictor of learners' success, reflecting a composite structure that integrates teachers' beliefs in their own effectiveness, trust in students and families, and an academic emphasis that encourages high expectations and persistence in the learning environment. Prior evidence has demonstrated that academic optimism functions as a powerful psychosocial driver of learning outcomes across diverse educational settings, influencing instructional quality, learners' engagement, and the classroom socioemotional climate (Parish, 2021; Sacco, 2023; Scott et al., 2023). Research conducted in both advantaged and disadvantaged schooling contexts confirms that academic optimism can buffer structural and sociocultural barriers to student achievement, particularly when teachers hold strong efficacy beliefs and cultivate a culture of trust and high expectations (Shahbazi et al., 2023; Smith, 2023).

Simultaneously, a parallel body of research highlights the significance of emotional intelligence (EI) in educational settings, particularly its role in shaping effective teaching practices, promoting classroom harmony, and enhancing academic resilience. Emotional intelligence—encompassing emotional perception, understanding, regulation, and emotional utilization—has been found to strongly correlate with academic adjustment and success across multiple learning contexts (Augusto-Landa et al., 2011; Suardi Wekke et al., 2022; Usán et al., 2022). Studies demonstrate that individuals with higher emotional intelligence are more capable of managing stress, solving interpersonal conflicts, sustaining motivation, and promoting constructive learning behaviors. In the teaching profession, EI is especially crucial because teachers regularly navigate high cognitive and emotional demands, mediate classroom dynamics, and shape students' learning experiences. Research indicates that emotionally intelligent teachers demonstrate more effective classroom management, provide more supportive feedback, and foster warmer instructional relationships, all of which contribute to students' academic progress (Hwang & Kim, 2023; Yusnan, 2024).

Recent studies have increasingly explored the connection between academic optimism and emotional intelligence, suggesting that EI may operate as an essential psychological mechanism through which optimism exerts its influence on academic achievement. For instance, research in Iranian and international contexts has shown that emotionally intelligent teachers are more capable of forming trusting relationships with students, maintaining positive expectations, and sustaining motivation during instructional challenges—elements central to academic optimism (Panahi et al., 2023; Qanberlo & Gholamali Lavasani, 2014). Moreover, investigations examining mediating factors such as academic identity, goal orientation, and psychosocial capital underscore the possibility that emotional intelligence enhances the behavioral expression of academic optimism, thereby strengthening its effect on students' academic engagement (Haseli Songhori & Salami, 2024; Lotfi & Ashouri, 2023a, 2023b). Other studies reinforce the idea that EI contributes to adaptive instructional practices, self-directed learning, and academic resilience among learners, suggesting a broader

ecosystem in which teacher and student emotional competencies operate collaboratively to support achievement (Manlangit & Atienzar, 2023; Rahman & Nasrullah, 2024).

Additionally, research on psychological capital, self-esteem, student engagement, and creativity reveals that emotional intelligence can amplify positive educational variables while mitigating academic procrastination, learned helplessness, and disengagement (Almurumudhe et al., 2024; Fadahunsi et al., 2025; Salari Chineh Parvin, 2024; Shirzad et al., 2024). These findings suggest that emotional intelligence not only supports teachers' cognitive and social functioning but may also serve as a pivotal intermediary that strengthens or channels the effects of academic optimism toward improved student outcomes. Nevertheless, empirical gaps remain regarding the precise mechanisms linking academic optimism to student achievement and the specific dimensions of EI that act as mediators in this relationship.

Given these gaps, the present study seeks to contribute to the theoretical and empirical literature by investigating the mediating role of teachers' emotional intelligence in the relationship between their academic optimism and students' academic achievement. Building on evidence from prior psychological and educational studies, this research proposes that emotional intelligence—as a multidimensional construct—may clarify why and how academic optimism translates into measurable improvements in academic performance. The current study therefore aims to fill a critical gap in the existing body of knowledge by examining whether emotional intelligence mediates the relationship between teachers' academic optimism and student academic achievement in secondary education settings.

Methods and Materials

This study employed a correlational research design targeting secondary school teachers and their students within public educational settings. A multistage cluster sampling method was used to select participants, yielding a teacher sample and corresponding student sample aligned with the study's objectives. Standardized instruments were administered to measure academic optimism and emotional intelligence among teachers, while students' academic achievement was operationalized using annual grade point averages. The academic optimism scale assessed teacher efficacy, trust, and academic emphasis, whereas the emotional intelligence scale measured emotional perception, emotional utilization, and emotional regulation. Reliability and validity tests confirmed acceptable psychometric properties for all instruments. Data analysis was conducted using descriptive statistics, Pearson correlation coefficients, regression modeling, and mediation analysis through structural equation modeling to determine direct and indirect effects.

Findings

Data analysis revealed a significant positive relationship between teachers' academic optimism and students' academic achievement. Teachers with higher levels of academic optimism tended to have students who demonstrated stronger academic performance. Similarly, emotional intelligence exhibited a positive correlation with both academic optimism and academic achievement.

Mediation analyses showed that specific components of emotional intelligence—namely emotional perception and emotional utilization—played a significant mediating role in the relationship between academic optimism and student achievement. Teachers who were better able to recognize emotions and effectively harness emotional information were more successful in translating their optimistic beliefs into improved student outcomes.

In contrast, the emotional regulation component did not demonstrate a significant mediating effect in most analytical models. This suggests that while emotional stability and regulatory ability are important qualities for teachers, they may not be the primary emotional mechanisms through which academic optimism influences student achievement.

Additional findings indicated that teachers' sense of efficacy influenced students' academic performance through the general emotional intelligence factor but not through all emotional subcomponents. Similarly, trust

in students and parents predicted academic achievement indirectly through emotional utilization but not through emotional regulation or emotional perception in certain models. Interaction effects testing moderation were insignificant, indicating that emotional intelligence primarily operates as a mediator rather than a moderator in this context.

Discussion and Conclusion

The results indicate that academic optimism is a meaningful predictor of student academic success and that emotional intelligence meaningfully contributes to this relationship by mediating the influence of teachers' optimistic beliefs on their instructional behaviors and student outcomes. The findings align with theoretical perspectives suggesting that teachers who maintain high expectations, cultivate trust, and possess confidence in their professional abilities can create classroom environments conducive to student learning.

Emotional intelligence appears to function as a psychological enabler that transforms optimistic beliefs into practical pedagogical actions. Teachers with higher EI may be more capable of nurturing positive classroom relationships, addressing emotional barriers to learning, and sustaining constructive motivational climates. The distinction between emotional perception and regulation highlights that understanding emotions—rather than solely managing them—may be central to effectively applying academic optimism in practice.

In conclusion, the study expands understanding of the pathways through which academic optimism influences student achievement and underscores the importance of strengthening emotional intelligence among teachers. Professional development programs designed to enhance EI competencies may therefore help maximize the benefits of optimistic instructional mindsets, ultimately contributing to improved educational outcomes across diverse learning environments.

References

- Almurumudhe, L. K. A., Mahdad, A., Abdulkadhim Johni, A., & Yousefi, Z. (2024). The Mediating Role of Self-Esteem in the Relationship between Psychological Capital, Academic Engagement, and Academic Procrastination with Academic Performance among Students in Al-Diwaniyah, Iraq [Research Article]. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 7(3), 1-9. <https://doi.org/10.61838/kman.ijes.7.3.1>
- Augusto-Landa, J. M., Pulido-Martos, M., & Lopez-Zafra, E. (2011). Does perceived emotional intelligence and optimism/pessimism predict psychological well-being? *Journal of Happiness Studies*, 12, 463-474. <https://doi.org/10.1007/s10902-010-9209-7>
- Fadahunsi, J. A., Abdullahi, A. H., Sunday, A. O., & Stephen, M. (2025). Effect of Emotional Intelligence on Academic Achievement of Senior Secondary School Students in Biology in Wukari Metropolis. *International J. Of. Educ. Manag. Technol.*, 3(2), 592-610. <https://doi.org/10.58578/ijemt.v3i2.5940>
- Haseli Songhori, M., & Salamti, K. (2024). The Linkage Between University Students' Academic Engagement and Academic Support: The Mediating Role of Psychological Capital [Research Article]. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 7(2), 72-84. <https://doi.org/10.61838/kman.ijes.7.2.10>
- Hwang, E. H., & Kim, K. H. (2023). Relationship Between Optimism, Emotional Intelligence, and Academic Resilience of Nursing Students: The Mediating Effect of Self-Directed Learning Competency. *Frontiers in Public Health*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2023.1182689>
- Lotfi, S., & Ashouri, H. (2023a). The Mediating Role of Goal Orientation and Academic Identity in the Relationship Between Academic Optimism and Student Engagement. *Quarterly Journal of Management and Educational Perspectives*, 5(1), 92-110. <https://ensani.ir/fa/article/542559/>
- Lotfi, S., & Ashouri, H. (2023b). The relationship between academic optimism and academic engagement with the mediating role of goal orientation and academic identity of girls' secondary school students. *Management and Educational Perspective*, 5(1), 92-110. <https://doi.org/10.22034/jmep.2022.345433.1122>
- Manlangit, M. G. R., & Atienzar, E. A. (2023). Teaching Strategies on the Creativity Nurturing Behavior of Teachers As Mediated By Academic Optimism. *American Journal of Multidisciplinary Research & Development (AJMRD)*, 5(06), 28-52. <https://www.ajmrd.com/wp-content/uploads/2023/06/C562852.pdf>
- Panahi, G., Ardouni, T., & Kazemi, S. (2023). The Impact of Academic Aspiration on Academic Hope Through the Mediating Role of Academic Optimism in Students. *Educational Psychology Studies*, 20(50), 20-33. https://jeps.usb.ac.ir/article_7822.html

- Parish, B. (2021). Academic optimism and academic achievement of students. The 4th International Conference on Educational Sciences, Psychology, Counseling, Education, and Research, <https://en.civilica.com/doc/1421586/>
- Qanberlo, S., & Gholamali Lavasani, M. E. J. (2014). The relationship between teachers' academic optimism and emotional intelligence with students' academic progress. *Psychology Journal*, 19(3), 218-234. <http://iranapsy.ir/en/Article/21274>
- Rahman, S., & Nasrullah, N. (2024). Empowering Students: The Hidden Impact of Academic Optimism on Self-Awareness and Communication. *QJSS*, 5(3), 324-329. <https://doi.org/10.55737/qjss.550097521>
- Sacco, K. (2023). The Role of Academic Optimism in High-Achieving, Low Socioeconomic Schools. <https://www.linkedin.com/in/katrina-sacco-40156b75>
- Salari Chineh Parvin, F. V. A. (2024). The correlation of emotional intelligence, creativity, and academic achievement with the mediating role of psychological capital in male sixth-grade students. *Health Research and Development*, 2(2), 30-17. <https://doi.org/10.61186/jhrd.2.2.17>
- Scott, T., Guan, W., Han, H., Zou, X., & Chen, Y. (2023). The impact of academic optimism, institutional policy and support, and self-efficacy on university instructors' continuous professional development in Mainland China. *Sage Open*, 13, 21582440231153339. <https://doi.org/10.1177/21582440231153339>
- Shahbazi, Z., Azareh, A., & Emam Jom'e, M. R. (2023). Predicting Academic Optimism and School Engagement in Female Students Based on Dimensions of the Hidden Curriculum. *Research in Child and Adolescent Psychotherapy*, 2(1), 34-44. https://rcap.uma.ac.ir/article_2208.html
- Shirzad, E., Ashjaei, S., & Shirzad, M. (2024). The effectiveness of attribution retraining on academic optimism, learned helplessness, academic performance, and attributional styles among elementary school students in Miandoab City. The 6th National Conference on Professional Research in Psychology and Counseling: A Teacher's Perspective, <https://civilica.com/doc/2080003/>
- Smith, R. (2023). Academic Optimism of Columbus City Schools' High School Teachers in Relation to the Black-White Achievement Gap. https://rave.ohiolink.edu/etdc/view?acc_num=frank1690881966231317
- Suardi Wekke, I., Iswanto, A. H., Abed, A. M., Hussein Ali, M., Samal, A., Abdullah Talib, H., Islam, Z., Fakri Mustafa, Y., H. Kzar, H., & Beheshtizadeh, N. (2022). The Relationship between Emotional Intelligence and Academic Achievement among the Students of Trisakti University, Indonesia. *International Journal of Body, Mind and Culture*, 10(1), 90-98. <https://doi.org/10.22122/ijbmc.v10i1.390>
- Usán, P., Salavera, C., & Quílez-Robres, A. (2022). Self-efficacy, optimism, and academic performance as psychoeducational variables: Mediation approach in students. *Children*, 9(3), 420. <https://doi.org/10.3390/children9030420>
- YalÇın, M. S. (2022). Evaluation of Academic Optimism Levels of The Lecturer: A Qualitative Research. *Journal of Family Counseling and Education*, 7(1), 1-15. <https://doi.org/10.32568/jfce.1035860> 10.32568/jfce.1610754
- Yusnan, M. (2024). Exploring the Relationship between Academic Achievement and Emotional Intelligence in Upper Primary School Students. *International Journal of Learning Reformation in Elementary Education*, 3(01), 42-50. <https://doi.org/10.56741/ijlree.v3i01.487>